

Børnehuset
Enghøj

1. marts

2017

Læreplan

Børnehuset
Enghøj

Indhold

1. Hvidovre Kommunes børnepolitik.....	3
2. Hvidovre kommunes læringsforståelse på 0-6 års området	3
3. Institutionens mål og værdier.	3
3.1 Trivsel:	3
3.2 Anerkendelse:.....	4
3.3 Engagement:.....	4
3.4 Tryghed/omsorg	5
4. Børnehuset Enghøjs læringsforståelse	5
4.1 Børnehuset Enghøjs læringsforståelse: Børn i udsatte positioner.	7
5. De 6 læreplanstemaer og mål for børnenes læring.	8
5.1 Barnets alsidige personlige udvikling	10
5.2 Sociale kompetencer	12
5.3 Sprog.....	14
5.4 Krop og bevægelse	17
5.5 Kulturelle udtryksformer og Værdier	19
5.6 Natur og naturfænomener	21
6. Digital dannelse	24
7. Inklusion	24
8. Overgange i børns liv	25
8.1 Overgang fra hjem til institution.	25
8.2 Overgange internt i institutionen	26
8.3 Overgang til SFO/skole	26
9. Børnemiljøvurderingen.....	27
10. Evalueringsplan.....	27

1. Hvidovre Kommunes børnepolitik

Hvidovre Kommune har udarbejdet en børnepolitik, følg nedenstående link.

<http://www.hvidovre.dk/Politik/Politikker-og-strategier.aspx>

2. Hvidovre kommunes læringsforståelse på 0-6 års området

<http://www.hvidovre.dk/Borger/Familie-boern-og-unge/Dagtilbud/laererplaner.aspx>

3. Institutionens mål og værdier.

Børnehuset Enghøjs værdier.

- Trivsel

- Anerkendelse
- Tryghed/omsorg
- Engagement

3.1 Trivsel:

Børnehuset Enghøjs overordnede mål, er at alle børn skal trives i dagtilbuddet. Trivsel er alfa omega for, at kunne være i god udvikling.

Trivsel favner bredt, i vores definition af trivsel har vi øje på både det fysiske, psykiske og sociale aspekt.

Vi er bevidst om at det pædagogiske miljø vi er med til at opsætte for børnene, spiller en rolle i påvirkningen af det enkelte individs trivsel. Trivsel kan her forstås, som et produkt af det dynamiske samspil i pædagog/barn og barn/barn relationen.

Vi tror på at børn der oplever mening og sammenhæng samt møder forventninger om handling – også sammen med andre - trives bedre.

Børns trivsel kan endvidere ses i sammenhæng med, hvorvidt børn får muligheder for at håndtere/mestre hverdagslivets belastninger fx stress, konflikter og savn. I den forbindelse kan man se på børns oplevelser af, om det man foretager sig giver mening, børns oplevelser af reelt at

være med til at bestemme i hverdagen og børns oplevelser af, om de føler sig og agerer som fuldgyldige medlemmer i fællesskabet.

Trivsel som pædagogisk afsæt er noget, man hele tiden skal undersøge, sikre og understøtte ved at iagttage og forholde sig til karakteren af de sociale interaktionsprocesser, der foregår i konkrete mentale og fysiske rum. I et samfundsmæssigt, psykologisk og pædagogisk perspektiv bør trivsel være en menneskeret og noget professionelle stræber efter i hverdagslivet.

På baggrund af ovenstående har vi udvalgt 3 fokusområder, som for os støtter op om målet, (**at alle børn skal trives**), de er beskrevet nedenfor.

3.2 Anerkendelse:

I Børnehuset Enghøj tager vi udgangspunkt i Berit Baes fortolkning af begrebet anerkendelse. Det betyder at vi tilstræber at møde børnene og deres familier (og kolleger) med rummelighed og accept af forskellighed. Den anden (barnet, forældre eller kollegaen) er eksperten på sig selv, sin krop og sine følelser. Et eksempel:

Et barn falder og slår sig, græder voldsomt og den voksne trøster og sætter ord (og plaster) på den fysiske smerte.

Det kan ske at den voksne ikke synes at faldet så voldsomt ud, men den voksne kan dybest set ikke mærke barnets smerte og må acceptere gråden som udtryk og må også indleve sig i smerten og hjælpe barnet med at sætte ord på. I begrebet anerkendelse indeholder også nøgleord som fokuseret opmærksomhed. Børnenes udtryk enten det er verbalt eller nonverbalt får opmærksomhed og bliver "besvaret" (responderet) med den rette stemning af nærværende opmuntrende voksne. I Børnehuset Enghøj lytter vi til hinanden med tolerance og velvillig fortolkninger. For eksempel fortæller et barn om en oplevelse det har haft i weekenden. Barnet laver nogle grammatiske fejl i sætningsdannelsen men det er muligt at forstå helheden i historien på trods af disse fejl. Den voksne falder ikke for fristelsen til at rette fejlene men lader barnet fortælle. Bagefter kan den voksne så vælge at genfortælle historien med den rigtige grammatik, for at tjekke om historien er forstået korrekt, ikke for at gøre barnet forkert.

Et andet nøgleord er i Berit Baes anerkendelsesbegreb er bevægelighed eller at man henter sig ind igen. Det betyder at nogle gange kan man komme på vildspor med det budskab barnet (eller den voksne) vil formidle og at man kommer til at overtage historien

3.3 Engagement:

Engagementet i Børnehuset Enghøj er en gensidig forpligtende interesse, som udspringer af en optagethed og medleven i børnenes trivsel, læring og udvikling. Engagement er vigtigt, fordi det blandt andet medvirker til arbejdsglæde og giver energi til arbejdet med børnene. Engagement betyder, at vi tager ansvar for og aktivt bidrager til opgaveløsningen, samt at vi viser holdninger på arbejdspladsen. Engagementet styrker kvaliteten i opgaveløsningen og betyder at vi påtager os ansvar for at nå fælles mål og skabe udvikling på arbejdspladsen. Indflydelse på egen hverdag fremmer engagementet og derfor tilstræber vi at hver enkelt har indflydelse på egen hverdag. I Børnehuset Enghøj vil vi udvise engagementet ved at være nærværende, deltagende og tage

ansvar for egen trivsel. Vi vil også være åbne og modtagelige for nye udfordringer og opgaver i forbindelse med vores arbejde, og vi vil påvirke de beslutninger, som vi har mulighed for at have indflydelse på. Vi vil tilstræbe at være synlige og tydelige overfor hinanden, børnene og forældrene og vi vil skabe plads til forskellighed. Vi vil have tillid til at alle gør deres bedste, ud fra gode intentioner.

3.4 Tryghed/omsorg

I Børnehuset Enghøj går tryghed og omsorg hånd i hånd.

Børnene skal have en tryk og forudsigelig hverdag. Vi mener at det er vigtigt for børnenes udvikling at de er trygge og stoler på både os, som voksne, men også på deres kammerater. Når man oplever tryghed så udvikles ens lyst til at afprøve nye ting. Evnerne til at begå sig i sociale sammenhænge øges hvis man ved, at man i disse situationer ikke oplever noget, som for barnet virker utrygt og uforudsigeligt. Vi vil herigennem give barnet mulighed for at opleve, at vi som medagerende voksne i situationen er nærværende, anerkendende, empatiske og omsorgsfulde. Herigennem oplever barnet inspiration til at deltage i interaktionen. Ved at barnet oplever en tryghed og forudsigelighed i hverdagen, bliver rammerne for samspelet ligeværdigt og ingen hverken voksen eller barn bliver usikker på egen position.

I daginstitutioner er de voksnes omsorg af stor betydning fordi den bidrager til børnenes individuelle og sociale udvikling og fordi den tjener som model for børnene, som således selv lærer at handle omsorgsfuldt og empatisk. Desuden har pædagogernes professionelle omsorg indflydelse på udviklingen af barnets kompetencer. Omsorg betyder at bekymre sig, at bryde sig om og er en relation mellem mennesker, der har til formål at bidrage til den andens trivsel, læring og udvikling. De voksne fortolker barnets behov og viser det opmærksomhed, for derefter at handle, altså at gøre noget aktivt der, som gavner barnet. I Børnehuset Enghøj udviser de voksne professionel omsorg for barnet med udgangspunkt i det anerkendende menneskesyn. I tilfælde hvor der er mistanke om omsorgssvigt i familien vil pædagogerne også drage omsorg for familien, ved at handle ud fra de retningslinjer, som er givet i Hvidovre Kommunes "iTide" og, med meget få undtagelser, altid i dialog med familien.

På det praktiske plan favner omsorg bredt og det stiller krav til de voksne om at være synlige og tilgængelige for barnet. Personalet stiller sig selv til rådighed for barnet, forstået på den måde, at den voksne møder barnet, der hvor det befinder sig både fysisk og psykisk og tilbyder omsorg til barnet ud fra de principper.

4. Børnehuset Enghøjs læringsforståelse

Arbejdet med den pædagogiske læreplan i Børnehuset Enghøj bygger på en læringsforståelse, hvor barnet ses som aktiv medskaber af egen læring, og er baseret på værdierne anerkendelse, tryghed, omsorg, engagement, og inklusion.

Vi har øje på, at der hos børnene foregår både en formel og uformel læring.

Barnet som medskaber af egen læring og udvikling, betyder at barnets **deltagelse** og **involvering** i aktiviteter og samvær er det centrale i arbejdet med læring og læringsmiljøer i Børnehuset

Enghøj. Derfor forstår vi læring for børn i aldersgruppen fra ½ år til 6 år, med et **bredt læringsbegreb**. Hvor barnet lærer og udvikles ved at opnå en større viden og erfaring igennem helhedsprægede aktiviteter og hverdagsliv – og hvor fokus for barnets læring er barnets alsidige personlighedsdannelse.

Børnehuset Enghøjs definition af et bredt læringsbegreb:

Læring er processer, der medfører ændringer som tilføjelser og udvikling i barnet, i retning af øget viden og færdigheder, som udvider mulighederne for deltagelse og bidrag til fællesskaber.

Det brede læringsbegreb og barnet som medskaber af egen læring

Barnet som medskaber af egen læring og udvikling henviser til, at det er barnet der gør sig erfaringerne i arbejdet med at - som man i nogle sammenhænge billedlig talt kalder læreprocesser - "GÅ OVER BROEN" mellem den eksisterende forståelse og mod nye udfordringer og erfaringer. Barnet kan ikke løftes og ikke skubbes over (lærings-)broen, men skal selv "gå over", for at få "selvet" med over. Barnet skal være parat og med "selvet" være involveret i processen. Barnet vil med sin nysgerrighed være motiveret for selv at eksperimentere når barnet er klart til det. "Vejen over" kan opleves som spændende og sjov, men også som skræmmende og faretruende. For at barnet skal opleve turen som det første, spændende og sjov, er det nødvendigt at barnet ejer en basal tryghed. I det hele taget er der ingen god læring for små børn uden at trygheden og omsorgen er sikret først.

Tryghed/omsorg og læring

Børnehuset Enghøjs overordnede lærings syn er baseret på at barnets læringspotentiale understøttes i trygge relationer til voksne, som er karakteriseret af den voksnes respekt for barnets udviklingsproces og ansvarlighed for i samvirke med barnet at udfolde barnets læringspotentiale. Dette peger i retning af at der er et tæt forhold mellem læring og anerkendelse. Trygge børn vil begive sig ud af mange "læringsbroer" – ind i mangfoldige læreprocesser. Den voksnes rolle kan i den forbindelse være, at få barnet til at "stoppe op" og se på sine egne erfaringer; ". Se hvad du gjorde, se hvad du kan nu".

Omsorg er den fundamentale halvdel af børns udvikling. Læring er den fremadrettede halvdel. Fundamentet for børns læring er at barnet er trygt og oplever institutionen og de voksne, som en sikker og genkendelig base i hverdagen. Den voksne har en omsorgsopgave over for barnet. Men omsorg og anerkendelse er ikke det hele i barnets udvikling – det at være sammen med opmærksomme voksne, der med engagement peger, viser og ansporer barnet til nysgerrighed, deltagelse og læring.

Anerkendelse og læring

Begrebet *anerkendelse* skal i denne sammenhæng forstås ud fra Berit Baes teoretiske perspektiv hvor anerkendelse og rummelige handle-mønstre forstås som "læringens vitaminer" eller på en anden måde læringens betingelser.

Et hverdagsliv og en kultur præget af anerkendelse er fundamentet for barnets tryghed og læring. Opmærksomhed, omsorg og anerkendelse er det, der er den vigtigste understøttelse for små børns læring når de selv skal bevæge sig ud på "læringsbroer" – ud i læreprocesserne – og gøre

sig sine erfaringer. At synliggøre barnets læring for det selv og at give børns medskabende bidrag betydning, giver barnet mulighed for at lægge en solid bund i sin identitetsdannelse.

Læring i barn-barn relationen

Børnene observerer hinanden. De imiter (efterligner) hinanden. De beundrer, ser op til og spejler sig i hinanden. Erfaringsdannelsen sker når børnene afprøver deres ideer i praksis og lærer hvordan omverdenen, både den fysiske verden og øvrige personer reagerer på deres initiativer. Den voksnes faglige bidrag er at være opmærksom på relationerne i børnegruppen samt at tage ansvar for at hvert enkelt barn knyttes til gruppen, tager del i fællesskabet og at barnets læring ses i forhold til de relationer og sammenhænge, barnet indgår i.

Pædagogens rolle i forhold til børns læring

Læring foregår igennem og i kraft af relationer til andre. Den voksnes vigtigste opgave er derfor i første omgang at skabe og konsolidere (forankre) en relation til barnet.

Den voksnes faglige bidrag er at give barnet opmærksomhed og nærvær, samt at tage ansvar for relationen og stemningen i samværet. Når barnet mødes af en voksen, der anerkender barnet som det er, vil de to kunne mødes i en relation hvor barnet og den voksne sammen kan udfolde barnets potentiale.

Den voksnes rolle i børnenes lærerige indbyrdes relationer, er at skabe det læringsmiljø som omkranser børnenes leg, fælles aktivitet og samvær.

I Børnehuset Enghøj tager vi udgangspunkt i læringsteorien "Zonen for nærmeste udvikling"¹, hvor pædagogen skal evne at differentiere forholdet mellem at støtte, udfordre og guide børnene ud fra teorien om "zonen for nærmeste udvikling"². Den voksnes rolle vil være at udfordre barnet meningsfyldt og "tage imod på den anden side af broen".

Der er 3 grundpositioner i det pædagogiske arbejde i relation til børns læreprocesser.

- **Gå foran;** Det pædagogiske personale tager initiativer og er aktive kulturbærere.
- **Gå ved siden af;** Det pædagogiske personale reagerer på børnenes initiativer, træder ind i dem og deltager i dem.
- **Gå bagved;** Det pædagogiske personale holder sig tilbage, og giver plads til børnenes egne erfaringer, meninger og betydninger.

Den voksne skal være i stand til at vurdere, hvilken position den enkelte situation kræver, for at muliggøre optimal læring hos barnet, og være i stand til at differentiere indsatsen.

Det er vigtigt at dokumentere børnenes udvikling og læring, både over for børnene selv (se hvad du nu kan) og over for forældrene (bl.a. ved forældresamtaler og i den daglige kontakt).

4.1 Børnehuset Enghøjs læringsforståelse: Børn i udsatte positioner.

Børnehuset Enghøjs læringsforståelse tager udgangspunkt i det enkelte barn, og gælder for børn der enten i perioder eller permanent, har særlige behov der kræver særlige pædagogiske tiltag.

¹ Jvf. Lev Vygotsky; se fx "Udviklingspsykologiske teorier" af Espen Jerlang

² Jvf. Lev Vygotsky; se fx "Udviklingspsykologiske teorier" af Espen Jerlang

Læringsforståelsen bygger på teorien om zonen for nærmeste udvikling (Vygotsky). Børn med særlige behov af den ene eller anden art, har i højere grad brug for nogle tydelige og gode læringsstilladser, som kan give den nødvendige tryghed, omsorg og anerkendelse til, at barnet kan tage det næste skridt ind i den nærmeste zone for udvikling.

Hvidovre Kommune har udarbejdet et materiale, "iTIDE" som systematisk giver indsigt og overblik over hvilke handlemuligheder, man har, hvis der opstår bekymring om et barns trivsel og udvikling. Dette materiale er tilgængeligt på Hvidovre Kommunes Pædagogisk-Psykologisk Rådgivnings hjemmeside, www.ppr.hvidovre.dk. Den er målrettet til professionelle omsorgsarbejdere, som for eksempel pædagoger, lærer og andre der har professionelt samvær med børn og unge.

Forældrene er en vigtig samarbejdspartner i alle tilfælde. I de tilfælde hvor et barn befinder sig i en udsat position er det ekstra vigtigt at inddrage barnets forældre, og det gør vi via samtaler, daglig dialog og vejledning/rådgivning, samt ved at formidle kontakten til andre fagpersoner, for eksempel talepædagog, sundhedsplejerske eller psykolog.

I tilfælde hvor vi bliver bekymret for et barns udvikling og trivsel, har vi en skærpet forpligtelse i henhold til serviceloven om at udarbejde en underretning, om vores bekymring til socialforvaltningen. I disse tilfælde vil forældrene under de fleste forhold være informeret om underretningen, og vil modtage en kopi af denne. I særligt kompliceret forhold kan vi vælge at lave en underretning til socialforvaltningen uden forældrene er informeret. Se mere i "iTIDE".

I forbindelse med udarbejdelsen af de individuelle læreplaner vil der blive arbejdet systematisk med at inddrage forældrene via forældresamtaler, dialog og afklaring af gensidige forventninger til opgaveløsningen.

I børnehuset Enghøj er der ansat 2 inklusionspædagoger og 1 motorikpædagog. Inklusionspædagogerne og motorikpædagogen har i samarbejde med resten af det pædagogiske personale til opgave, at sørge for at de rette foranstaltninger samt rammerne i det daglige pædagogiske miljø er opstillet på en sådan måde, at børn med særlige behov eller i udsatte positioner kan indgå i fællesskabet, på lige fod med den resterende børnegruppe.

5. De 6 læreplanstemaer og mål for børnenes læring.

I Børnehuset Enghøj arbejdes der systematisk med de 6 læreplanstemaer for at kunne sikre, at børnene får tilbud om læring inden for alle 6 temaer i læreplanen.

Vi har valgt at året bliver delt op i 5 perioder, og i hver periode har det pædagogiske arbejde fokus på 2 af temaerne i læreplanen. Årsagen til at vi kører med 5 perioder er, at vi grundet vores kommende status som idrætsprofil, samt for at kunne leve op til vores bevægelsesstrategi, har sat fokus på temaet krop og bevægelse hen over hele året. De resterende 5 læreplanstemaer vil skiftevis være koblet på temaet krop og bevægelse, så de sam tænkes.

Teoretisk model over læreplansarbejdet i Børnehuset Enghøj fra 2017.

Temaperioderne kunne illustreres som ovenfor. I en periode er det for eksempel de sociale kompetencer samt krop og bevægelse, der er i fokus og de andre læreplanstemaer træder i baggrunden, dvs. at aktiviteter, ture, samlingen omhandler det samme tema. Næste periode er det så et af de andre temaer i læreplanen, der flytter ind i midten sammen med krop og bevægelse. Det er selvfølgelig en teoretisk opstilling af det pædagogiske læreplansarbejde, og i praksis arbejder vi med alle temaer, men har valgt at fokusere på temaerne et ad gangen i en periode, for at kunne kvalificere og dokumentere pædagogikken i Børnehuset Enghøj.

I år 2017 er temaerne fordelt således:

• Marts – april	Alsidig personlig udvikling
• Maj-Juni	Natur og naturfænomener
• August -september-oktober	Sprog
• November – december	Kulturelle udtryksformer og værdier
• Januar – februar (2018)	Sociale kompetencer

I børnehaveafdelingen arbejdes der struktureret med læreplanstemaerne 2 formiddage om ugen, børnene er her delt op i faste aldersopdelte grupper, det vil sige i en lille gruppe, mellem gruppe og storgruppe. Det er faste voksne der er tilknyttet grupperne.

I vuggestuen arbejdes der ligeledes 2 gange om ugen i små legegrupper med de respektive læreplanstemaer, her er der også faste voksne tilknyttet.

Læreplansarbejdet vil fremgå tydeligt af de ugeplaner der laves i dagtilbuddet.

5.1 Barnets alsidige personlige udvikling

Hvad gør vi?

Vi har fokus på at barnet udvikler sig via meningsgivende aktiviteter i institutionen, for eksempel omkring selvhjulpethed, selvstændighed og mulighed for at øge selvværdet. En af måderne er at de små børn opmuntres til at indgå i de daglige praktiske gøremål, hjælpe med at dække bord, selv øse mad op på tallerkenen, selv smører mad, øve sig i at tage tøj af og på og hente eller bringe maden i køkkenet. Deltagelse i samlingen kan stimulere barnets personlige udvikling, og være grobund for en personlig udvikling hos det enkelte barn. I starten hvor det lille barn deltager ved stille, at iagttage hvad de større børn gør og hvad der sker, gennemgår barnet en udvikling så det også, over tid, bliver mere aktivt i samlingen, og gerne vil have indflydelse på fx hvilke sange der skal synges.

Når barnet bliver lidt ældre, er det sociale fællesskab af vigtig betydning for at udvikle den alsidige personlighed. Barnet lærer i fællesskabet at begå sig i forskellige situationer, og håndtere de følelser der opstår, samt eksperimenterer med eget potentiale. Det pædagogiske personale planlægger aktiviteterne ud fra børnenes ideer, og tilrettelægger pædagogikken med gode muligheder for barnet at opleve tryghed, omsorg, anerkendelse og succesoplevelser. Barnet får også mulighed for selvstændigt at afprøve og undersøge temaer enten alene eller sammen med andre og på den måde lærer sig selv bedre at kende.

Hvorfor gør vi det?

Der er mange facetter der bidrager til barnets alsidige personlighedsudvikling således er det vigtigt at barnet gør sine egne erfaringer med forskellige oplevelser, situationer og hændelser. Barnet skal have mulighed for at udvikle alle sine potentialer og evner. Og at det enkelte barn gør forskellige erfaringer i den samme situation. Derfor er institutionens dagligdag et mix af dagligt tilbagevendende rutiner og nye aktiviteter samt oplevelser for børnene. Når børn oplever at kunne beherske en ny færdighed eller bidrage med vigtige ting til fællesskabet giver det et øget selvværd og øget selvværd giver mod på at tilegne sig nye færdigheder. Når barnet bliver ældre, bliver barnet bevidst om sin egen rolle og position i forskellige kontekster og læringen hos barnet baserer sig primært på erfaringer. At tilhører fællesskabet bliver også vigtigt for barnet, som via omgivelsernes reaktion på barnets adfærd kan lære om sig selv.

Mål:

- Børnene skal have kendskab til sig selv, hvem er jeg.
- At børnene kan mærke sig selv og give udtryk for sine følelser.
- Barnet oplever vigtigheden af eget bidrag til fællesskabet.
- At barnet oplever tillid til at det bliver set, hørt og forstået.

- Evner at kunne sige fra og til.
- Børnene bliver selvhjulpne.
- Formår at genfortælle og reflektere over egne handlinger og oplevede hændelser.
- Evner at vente på tur.

Læreplanstema	<p>Alsidig personlig udvikling 0-2 år</p>
Udvalgte mål	<ul style="list-style-type: none"> • At børnene får bedre indsigt i sig selv og egne evner. • Børnene udvikler deres selvhjulpnehed.
Metoder og aktiviteter	<p>Frokost situationen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selv være med til at dække bord • Børnene skal selv øse op på tallerknen og hælde op i glasset. • Taber de bestik på gulvet, skal de selv samle op. • De skal selv hjælpe med at rydde ud af bordet. • Smide egen hægesmæk i vasketøjsspanden. <p>Garderobesituation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Børnene skal selv tage tøj af og på. <p>Alle børn skal støttes og hjælpes alt efter deres formåen.</p> <p>Vi skal som personale have fokus på at udfordre børnene indenfor zonen for nærmeste udvikling.</p> <p>Vi skal sætte ord på hvad vi og børnene gør, og opmuntre til at børnene får lyst til at kunne selv.</p>
Tegn	<p>Børnene begynder selv at tage initiativ til fx at dække bordet, øse maden op eller klæde sig af og på.</p>
Dokumentationsmetoder	<p>Der skal laves billedplancher sammen med de store af børnene, som skal hænge i klikrammerne på stuerne, så børnene kan kigge på dem. Billeder skal bruges til at samtale med børnene.</p>

Analyse/vurdering af den indsamlede dokumentation	Det opleves at der er sket et stort fremskridt med børnene. De udviser stor interesse i at være med til at dække bord. Børnene er blevet meget bedre til selv at tage tøj på. Børnene udviser stor interesse for billederne i klikrammerne. De viser dem til forældrene og det har dannet udgangspunkt for samtale.
Opfølgning	Der skal arbejdes kontinuerligt med ovenstående mål, det skal fortsætte som en integreret del af den daglige pædagogiske praksis.

5.2 Sociale kompetencer

Hvad gør vi

Vi ønsker i Børnehuset Enghøj at skabe rammer for børnene, således at de får mulighed for at afprøve og udvikle deres sociale kompetencer på tværs af alder, kultur, sprog og aktuelle kompetencer. I Børnehuset Enghøj prioriterer vi at børnene har indflydelse på egen hverdag og at børnene argumenterer for deres egen mening. Vi arbejder med børnene i mindre grupper, der kan være sammensat ud fra børnenes interesser, bestemte opgaver, alder, venskaber eller andre kriterier så børnene får mulighed for at indgå i mange forskellige sammenhænge og derved udvikle deres sociale kompetencer. Vi prioriterer også børnenes venskaber højt og skaber rum/mulighed for at børnene kan lege med bedstevennen og indgå i legefællesskaber.

Hvorfor gør vi det:

Sociale kompetencer kan udvikles og udvides hele livet og det er i den tidlige barndom at forudsætningerne for basale sociale mønstre dannes. Gennem forskellige pædagogiske tiltag søger vi, at give mulighed for at børnene udvikler deres sociale kompetencer. Vi ønsker at børnene lærer at vise omsorg, anerkendelse, empati, samt respekt for de andre børn i de sociale sammenhænge, for på denne måde at skabe rum og plads for alle børn. Vi ønsker at børnene lærer at begå sig, samt at turde agere i forskellige sammenhænge. I forbindelse med konflikter vil vi gerne vise børnene alternative måder at løse konflikterne på, og hjælper børnene med at sætte ord på egne følelser samt tolke på andres.

Mål:

- At lære at være en del af fællesskabet.
- Begynder at handle under hensynstagen til andre.
- Genkender egne følelser hos andre.
- Bliver bevidst om regler og kan agere i disse.
- Bidrage til fællesskabet
- At børnene knytter venskaber på tværs af børnegrupperne

- Være ansvarlige for fællesskabet, hjælpe og støtte hinanden.
- Udvide empati og medfølelse.

Læreplanstema	Sociale kompetencer 3-6 år
Udvalgte mål	<ul style="list-style-type: none"> • Bliver bevidst om regler og kan agere i disse. (Trafikregler og trafiksikkerhed) • Være ansvarlige for fællesskabet, hjælpe og støtte hinanden.
Metoder og aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> • Bruge Materiale fra Codan om reflekser og trafiksikkerhed. • Lave vejbaner, fodgængerfelt, og vejskilte på asfalten på legepladsen. • Gåture i trafikken. Se på vejskilte. Øve os i at færdes i trafikken ud fra de samtaler vi har haft i forbindelse med materialet fra Codan. • Alle børn får en folder om reflekser og trafiksikkerhed med hjem. • Børnene skal have en refleks og en refleksbetjent hat, de må tage med hjem.
Tegn	<ul style="list-style-type: none"> • At børnene bruger de ting der er etableret på legepladsen. • At børnene formår at fra gang til gang at huske hvad vi har snakket om. • At børnene kan omsætte viden til praksis på vores gåture. • At børnene passer på hinanden i trafikken • At børnene på legepladsen minder hinanden om hvordan man færdes på trafiklegepladsen.
Dokumentationsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene tager billeder på turene og laver plancher når de kommer hjem.
Analyse/vurdering af den indsamlede dokumentation	

	<p>Børnene bruger flittigt de ting der er malet på legepladsen og er meget bevidste om fx at køre i den rigtige side. De stiller ofte spørgsmål til om de nu gør det rigtigt, både til hinanden og de voksne.</p> <p>Børnene hjælper hinanden med at fortælle om trafik regler, og husker hinanden på at overholde dette. Nogle er næsten blevet små betjente.</p> <p>Børnene udviste stor interesse på gåturene og husker regler fra gang til gang.</p>
Opfølgning	<p>Trafiksikkerhed og færden i trafikken, skal der være fokus på hver eneste gang børnene bevæger sig uden for institutionen.</p> <p>Det kunne være en ide at invitere politiet på besøg.</p>

5.3 Sprog

Hvad gør vi

Sproget er en af de mest fundamentale kompetencer mennesket har og det er i vores verden af stor betydning at børnene tilegner sig et nuanceret sprog. Der er mange stunder i hverdagen, hvor der er anledning til samtale på barnets præmisser. Det kan være fælles oplevelser, barnets undren over ting og handlinger, italesættelse af følelser, oplevelser i naturen og andre mennesker.

Gennem daglige gøremål, kopierer børnene de voksne. Her kan de voksne støtte barnet ved at inddrage børnene i de daglige gøremål og sætte ord på handlinger og ting. På denne måde udvikles børnene til at blive sociale væsner, der kan forstå andres ønsker og derved få mulighed for at leve sig ind i andres behov, altså udvikle empati og respekt. Det lille barn lærer gennem imitation af det, der foregår i miljøet, og gennem dialog, som knytter ord og genstande/forestillinger sammen. I samværet med andre børn trænes barnets evne til at aflæse andre og kommunikere. Det sker ofte via efterligning, kropssprog, mimik og humoristiske indfald.

Vi arbejder ud fra, "Sprog er en gave", og "Sprogpakken"

Til hvert team i Børnehuset Enghøj er der udpeget en sprogvejleder, der har ansvar for at sikre, at der med alle børn bliver arbejdet målrettet med sproget.

Hvorfor gør vi det

Det er 0-3 års alderen, at barnet udvikler lyst til kommunikere, til at skabe kontakt og gengælde kontakt med kropsprog og et begyndende talesprog. Tillid og kontakt med de nære voksne er grundlaget for, at barnet kan udvikle sit sprog.

Barnet udvikler sit sprog og ordforråd og i 3 – 6 års alderen eksperimenterer børnene gerne med sproget og dets muligheder. De voksne kan påvirke barnets sprogudvikling ved samtale om interessante emner, gerne i forbindelse med oplevelser, ting eller billeder, samt ved sang, rim og remser, fortællinger, oplæsning, teater, film og computerspil. Sproget indgår som et vigtigt element i legen, og jo bedre barnets sprogforståelse og tale er, jo bedre forudsætninger har barnet for at indgå i samvær og leg med andre børn.

I denne aldersgruppe udvikles barnets sproglige bevidsthed, så det kan vælge forskellige måder at kommunikere på i forskellige situationer. Eksempelvis forstår barnet, hvordan samtalen skal foregå som dialog i en fællessamling, hvor det skal holde sig tilbage og lytte, mens det kan råbe og være fysisk på boldbanen.

Mål:

- Lære at være aktiv i kommunikationen, både med krop og sprog.
- Lære at bruge og forstå sproget
- Kan aflæse og forstå andre menneskers mimik og kropssprog.
- Lærer en begyndende refleksion og argumentation
- Lære rim, remser og sange.
- Kende forskel på over- og underbegreber
- Lytte aktivt
- Kan gengive handlingsforløb og oplevelser.

Læreplanstema	Sprog 3-6 år
Udvalgte mål	Børnenes begrebsverden udvides og deres sprog nuanceres. <ul style="list-style-type: none"> - Børnene får en forholdsord forståelse. - At børnene bliver bedre til at udtrykke sine følelser både verbalt og nonverbalt, samt udvise empati.
Metoder og aktiviteter	Min. 1 ugentlig dag med fokus på forholdsord Min. 1 ugentlig dag med fokus på at børnene bliver bedre til at udtrykke sine følelser både verbalt og nonverbalt, samt udvise empati.

	<p>Børnene inddeles i mindre læsegrupper med en fast voksen. Bøgerne der læses skal have fokus på forholdsord. Vi vil lave forskellige lege der indeholder forholdsord. Ture der har til formål at sætte fokus på forholdsord. Fx en tur på en legeplads, hvor vi skal kravle op, ned, under ting.</p> <p>Benytte os af "fri for mobberi" materialet til at sætte fokus på følelser og empati.</p>
Tegn	<p>At børnene udviser forståelse for forholdsordenes betydning. Fx kravler under bordet hvis dette anvises. Samt at de formår at bruge dem verbalt.</p> <p>At vi hører og ser at børnene udtrykke deres følelser. At børnene kan sætte ord på hvorfor de fx græder. At børnene bliver bedre til at hjælpe og trøste hinanden.</p>
Dokumentationsmetoder	<p>"Fri for mobberi"</p> <p>Der skal laves billeder med ansigter der viser forskellige følelser.</p> <p>Laves et opslag med forholdsordene.</p> <p>Hænge billeder op af forsiderne på bøgerne. Udviser børnene interesse og genkendelse.</p> <p>At vi lytter til børnene i de små grupper, begynder de at bruge ordene og virker de til at genkende dem.</p>
Analyse/vurdering af den indsamlede dokumentation	<p>Der er arbejdet systematisk med "fri for mobberi", og det har åbnet op for en masse gode snakke omkring følelser.</p> <p>Personalet har hængt en seddel op med forholdsord, som skulle drages ind i dagligdagen. Der var fokus på at bruge forholdsord omkring oprydning osv..</p> <p>Børnene udviste forståelse for forholdsordene i lege på legepladsen. Op og ned på klatrestativer osv..</p>

Opfølgning	<p>Der skal arbejdes videre med "fri for mobberi". Billeder af ansigter der udviser forskellige følelser er ikke lavet, men det er planen at det bliver de.</p> <p>Brugen af forholdsordene skal indarbejdes i hverdagen, så det bliver helt naturligt at det bliver brugt i dagligdagstale. Der skal laves opslag (plancher) med de ord der er i fokus for tiden.</p>
-------------------	--

5.4 Krop og bevægelse

Hvad gør vi.

Kroppen er barnets værktøj til at bevæge sig og sanse verden med. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for barnets erfaring, viden, kommunikation samt følelsesmæssige og sociale processer. Man kan styrke børns bevægelse leg og sanselighed gennem varierede og mangfoldige bevægelsesudfordringer, der vedrører:

- Dagligdags færdigheder fx lave mad, rydde af og feje
- Idræt, gymnastik og rytmik
- Musik, sanglege og dans
- Ture ud i naturen

Inspirerende og udfordrende legesteder inde og ude, giver børnene mulighed for at anvende og stimulere alle sanser, når de udforsker, afprøver, nyder og forstår de mange udfordringer og aktiviteter. Det er også vigtigt, at børn har mulighed for at veksle mellem selvstændig udforskning, voksenstøttede og voksenstyrede aktiviteter. Børn, der er fysisk aktive, bliver fortrolige med deres krop, og udvikler lyst til at lege, bruge kroppen og bevæge sig. Både lugtesansen, smagssansen, høresansen, synssansen og følesansen er vigtige for barnets oplevelse, læring og udvikling

Hvorfor gør vi det

Børnene skal have mulighed for at udvikle deres motoriske færdigheder gennem en aktiv hverdag. Vi ønsker at give børnene i Børnehuset Enghøj mulighed for, at udvikle deres motorik på flest mulige måder. Vi bruger hverdagen til at udforske disse færdigheder og prøver i vid udstrækning at sætte udfordringer op for børnene, så de på denne måde får en oplevelse af at kunne, turde og ville. Vi bruger dels legepladsen og stuerne, men også naturen. På ture ud af huset bliver børnene også udfordret motorisk. Vi ønsker herved at give børnene en forståelse af egen formåen, samt hele tiden at turde prøve nye ting. Herved øges både selvværd og selvtillid. Ved at styrke børns motoriske færdigheder, udholdenhed og bevægelighed, forstærker man deres forudsætninger for at udvikle sig.

Børn der er fysisk aktive har mindre risiko for at blive overvægtige, og god fysisk form er med til at skabe velvære og trivsel.

Mål:

- Avende pincetgreb
- Sidde, kravle og gå.
- Kunne klippe med en saks.

- At barnet kan være aktivt og finde ro.
- At barnet har kendskab til kroppen og dens funktioner.
- Bevidsthed om hvad kan jeg bruge min krop til.
- Glæde og lyst til bevægelse.
- Opnår en viden om sundhed.

Læreplanstema	Krop og bevægelse 0-2 år
Udvalgte mål	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene skal turde udfordre sig selv grovmotorisk. (kravle, gå) • Børnene får en bevidsthed om hvad de kan bruge egen krop til.
Metoder og aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> • Der skal laves forhindringsbaner, som børnene skal lege på 2 gange om ugen over 2 måneder. • Støt børnene til at udvikle sig inden for "zonen for nærmeste udvikling."
Tegn	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene bliver fortrolige med selv at kravle op og ned. • At børnene udviser mere mod og kravler højere op, eller ikke behøver den samme støtte fra personalet. • At børnene selv kan kravle op på stolene ved bordet. • At børnene får en begyndende bevidsthed om hvor langt egne evner rækker og hvornår de ikke kan klare mere.
Dokumentationsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Der laves små film både fra når børnene er på forhindringsbanen, men også når de kravler op og ned på stolene. • Der skrives små iagttagelser ned.
Analyse/vurdering af den indsamlede dokumentation	<ul style="list-style-type: none"> • Det ses tydeligt at børnene blev mere og mere trygge ved at færdes på forhindringsbanen. De blev mere og mere vovede. • De formåede mere og mere kontrolleret at forcere de forskellige forhindringer.

	<ul style="list-style-type: none"> • Der var stor glæde hos børnene og gentagelsen af aktiviteten skabte en positiv genkendelighed.
Opfølgning	Vi skal være opmærksomme på at børnene bliver udfordret motorisk i hverdagen, også selvom det foregår på begrænset plads. Forhindringsbanen er ideel at lave på stuerne.

5.5 Kulturelle udtryksformer og Værdier

Kulturelle udtryksformer og værdier er et af de læreplanstemaer, som er med til at præge børns forståelse af og tilgang til verden. De bagved liggende pædagogiske overvejelser omkring hvilke muligheder børn får for at stifte bekendtskab med andre værdier og kulturelle former, bliver klarere på deres egne værdier og egne mulige udtryksformer.

Det er gennem mødet med andre kulturelle værdier og udtryksformer – kunstnerisk, kulturelt, menneskeligt – at vi bliver bevidste om egne kulturelle rødder. Ved at skabe traditioner og udvikle en kulturel praksis i dagtilbud, kan børn blive inspireret til selv at lege, omforme og eksperimentere med de udtryk, de møder på deres vej.

Man kan i denne sammenhæng dele kultur op i 3, kultur for børn, kultur med børn og kultur af børn. De første to grupper stifter børnene typisk bekendtskab med i et eller andet omfang. Det være sig teaterforestillinger, computerspil, musik, tv, museer, mm. Disse to grupper kræver typisk at de voksne formidler kulturen.

Den sidste kategori er børns egen kultur, hvor børn selv frembringer udtryk og værdier i deres gøren og laden, som giver mening og betydning for børnene i øjeblikket og kan komme til udtryk som rim, remser, sange, vitser, lege, rytme, mm.

I det pædagogiske arbejde med at udvikle børns kulturelle udtryksformer og værdier er alle tre former for kultur vigtige at have med i det pædagogiske arbejde.

Hvad gør vi:

Vi tager på turer ud af huset og oplever forskellige kulturelle tilbud for at give børnene en oplevelse af forskellige kulturformer. På denne måde udvikles børnenes begrebsverden til at rumme en bevidsthed om andre kulturer og på denne måde udvikle en interesse samt en respekt for andre kulturer end de for børnene allerede kendte. Vi tilstræber at barnet stifter bekendtskab med forskellige kulturelle udtryksformer fx, forskellige kunstarter billedkunst, skulpturer, teater, musik, film, osv.

Hvorfor gør vi det?

Vi arbejder i Børnehuset Enghøj ud fra, at det skal være muligt for alle at have et kulturelt udgangspunkt, og at der skal udvikles en nysgerrighed på andre kulturer end ens egen. Læreplansarbejdet i Børnehuset Enghøj omkring børns kulturelle udtryksformer og værdier er typisk en legende proces, som børnene oplever som spændende og udfordrende. Den sætter følelser, spænding, sjov og ballade i centrum af processen og den foregår på børnenes præmisser, giver barnet mulighed for at udforske og eksperimentere med forskellige udtryksformer og kulturer.

Mål:

- Kendskab til dagens rytme, og kunne indgå i denne.
- Introduceres til forskellige former for kulturelle udtryk, fx, teater, musik, kunst, eventyr
- Læren om forskellige traditioner.
- Konstruere, bygge og udforme.
- Kende forskellige materialer, fx ler, trylledej, maling.
- Lære at forstå regler, normer og værdier.
- Kender grundfarverne.
- Kendskab til nærmiljøet.

Læreplanstema	Kulturelle udtryksformer og værdier 0-2 år
Udvalgte mål	<ul style="list-style-type: none"> • At børnene stifter bekendtskab med genren eventyr. • At børnene er med i produktionen af en eventyrkuffert. (Produktion)
Metoder og aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene skal gennem en periode arbejde med et udvalgt eventyr. • Eventyret skal præsenteres gennem dialogisk læsning. • Børnene skal lave en eventyrkuffert, der indeholder objekter der kan bruges i fortællingen af eventyret og derved gøre det mere levende.
Tegn	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene virker engagerede og udviser genkendelighed ved eventyret. • At børnene genkender de ting der er i kufferten og kan sætte dem i forbindelse med historien.
Dokumentationsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Lave en lille film af børnene der får læst eventyret samtidig med at kufferten bruges. • Lave plancher med billeder af børnene der er ved at lave ting til kufferterne.

Analyse/vurdering af den indsamlede dokumentation	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene udviste stor interesse i at hører eventyret, de begyndte at kunne huske ting. Fx baske med armene som vinger, når ænderne flyver i historien og så videre. • Børnene genkender de ting der kommer op af kufferten.
Opfølgning	<ul style="list-style-type: none"> • Kufferterne er lavet så de løbende kan tages frem og bruges, ved fx samlinger.

5.6 Natur og naturfænomener

Hvad gør vi

Børnene skal have mulighed for at opleve naturen med alle sanserne for at skærpe og udvikle sanserne og den motoriske udfoldelse. At opleve årstidernes skifte, med de muligheder den enkelte årstid giver for udendørs aktivitet giver børnene mulighed for at styrke deres sanseapparat og deres fantasi. Naturen giver barnet mulighed for at systematisere deres omverden og begribe sammenhænge gennem egenoplevelser (og ikke ved teoretiske gengivelser), fx modsætninger, rækkefølger, relativitet. Udeliv hvad enten det er på vores legepladser eller på ture er et pædagogisk rum med utallige muligheder. Vi tager på ture ud i naturen, og vi har små projekter om årstiderne på stuerne hen over året for at give børnene mulighed for at tilegne sig mange forskellige erfaringer med natur, naturfænomener og miljø.

Hvorfor gør vi det

Oplevelser i naturen udvikler børn følelsesmæssigt, mentalt og fysisk. Derfor skal børn i Børnehuset Enghøj have mulighed for at opleve glæden ved at være i naturen på forskellige årstider, og de skal udvikle respekt for natur og miljø. Når børn færdes ude, udvikles deres krop og sanser samtidig med, at deres nysgerrighed og følelsesregister udfordres. Naturoplevelser danner grundlag for at børnene udvikler respekt og forståelse for naturen. Børnene skal også gives muligheden for, at opleve fortrolighed og glæde ved at være udendørs og lære naturen at kende, med alle sanser. Naturen skal opleves som kilde til og rum for leg, oplevelse, udforskning og viden.

Mål:

- At lære naturen at kende og færdes i den.
- Føle tryghed.
- Kunne sortere ting i farver og form.
- Være undersøgende og udforskende.
- Opnå viden om årstider og vejrforhold
- Have en viden om naturfænomener og evner at modtage forklaringer.
- Kender til årsag og virkning
- Konstruere, eksperimentere og opfinde ting.

Læreplanstema	Natur og naturfænomener 3-6 år
Udvalgte mål	<ul style="list-style-type: none"> • Få naturoplevelser som børnene ikke får i det daglige <ul style="list-style-type: none"> - Finde ud af at naturen er andet end Vest volden. • Læren om hvordan vi passer på naturen. (vi tramper ikke på dyr, vi slipper de dyr fri vi har fanget osv.) • Få en viden om hvor grøntsager kommer fra, hvad de smager af og hvordan ser de ud.
Metoder og aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> • Tur til Gyngemosen <ul style="list-style-type: none"> - Sansestimuli, oplevelsen i jorden gynger under en, udfordre vestibuler sansen. Mærke sig selv, hvis vejret er til det, smider vi sko og strømper. • Tur til Naturcenter Vestmager <ul style="list-style-type: none"> - Lave vandkikkerter med børnene inden turen. - Vi fisker i søen efter haletudser osv. kigger på dem med vores hjemmelavede vandkikkerter. - Taler om hvilke dyr det er vi finder. • Fra jord til bord <ul style="list-style-type: none"> - Børnene skal med i Cilles have, og være med til at plante og opleve processen fra man planter til det spirer og er klart til at blive spist. - Alle teams skal mindst have en maddag (bål) Evt. medbringer alle børn en grøntsag. - Afslutningsvis, fælles maddag for alle i Bøgen, fisk og brød på bål.
Tegn	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene er opmærksomme på at vi skal passe på naturen, og vi kan se/høre at de husker hinanden på det. • At de selv tager initiativ til at snakke om de ting vi har oplevet. • Se på børnenes reaktion i gyngemosen, undres de over jordforholdene. Udviser de interesse.

	<ul style="list-style-type: none"> • Formår at reflektere både indbyrdes og sammen med de voksne. • Børnene kan sætte ord på hvad der sker i processen fra frøet puttes i jorden, til det spirer og kan høstes.
Dokumentationsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Filme børnene når de træder ud i gyngemosen • Små nedskrevne praksisfortællinger, hvor det observeres at børnene passer på naturen. • Tage billeder m. iPaden og lave et produkt over processen.
Børnemiljø	<p>Det fysiske børnemiljø: Børnene kommer ud hvor der er mere plads end i institutionen. De oplever at naturen fysisk kan være anderledes end vores flade legeplads.</p> <p>Det psykiske børnemiljø: Glæden ved at være til stede i naturen, glæden ved at opleve noget nyt og anderledes. Børnene oplever at komme i en flow tilstand, og glemmer tid og sted når de er på udflugt. Være opmærksomme på de børn der kan virke angste i forhold til det ukendte, støtte dem i at få en succesoplevelse på trods af dette.</p> <p>Det æstetiske børnemiljø: Opmærksomme på oplevelsen af at naturen spirer. Glæden ved at komme ud og bruge sin egen producerede vandkikkert. Gode oplevelser og lærerige processer</p> <p>"Direkte" børneperspektiv (Hvad siger børnene) Kommer sidst i juni</p>
Analyse/vurdering af den indsamlede dokumentation	Kommer sidst i juni
Opfølgning	Kommer sidst i juni

6. Digital dannelse

Vi arbejder i Børnehuset Enghøj ud fra en forståelse af, at brugen af digitale medier er inkluderet i nutidens børneliv. Det er et livsvilkår for børn, at de skal stifte bekendtskab med den digitaliserede verden. Digital dannelse er en livslang proces, hvor frøene skal sås i dagtilbuddet.

Børnene skal stifte bekendtskab med normer omkring brugen af digitale medier, og lære at forholde sig kritisk til brugen af dem. De skal være bevidst om de inkluderende og ekskluderende fællesskaber der opstår ved brugen af digitale medier. Digital dannelse bliver her en del af den normative dannelse, og står ikke længere alene.

Den digitale dannelse i dagtilbud:

- Definition: *"En forståelse for teknologiens muligheder og begrænsninger, hvor den enkelte har indsigt i det gode relationelle liv, med og for andre mennesker i det digitale fællesskab."*

Digital dannelse er en ny pædagogisk virkelighed. En virkelighed hvor teknologien er en del af det pædagogiske arbejde. Dette giver adgang til en ny og forunderlig verden, der perspektiverer pædagogikken på helt nye og anderledes måder.

For Børnehuset Enghøj betyder det, at skulle implementere digitaldannelse, en forandring i forhold til tidligere praksis.

Forudsætningen for at kunne arbejde med digital dannelse er, at personalet har et generelt kendskab til teknologiens muligheder og begrænsninger. For at opnå dette har vi haft personaler af sted på kursus i forhold til brug af iPads. De er på disse kurser blevet inspireret til måder at kunne bruge iPadden i samspil med børnene. For at sikre videndeling til resten af personalegruppen, har der løbende været afsat tid på personalemøder, til videreformidling af den nye viden.

For at sikre brugen af iPad i dagligdagen, er den tænkt ind i de 6 læreplanstemaer, både som dokumentations redskab, men også i forhold til at børnene stifter bekendtskab med dens funktioner og forskellige apps.

Vi har en åben og udforskende tilgang til arbejdet med digital dannelse. Vi er bevidst om, at det tager tid at få det implementeret, som en naturlig del af den daglige pædagogiske praksis.

7. Inklusion

Inklusion er en overordnet politisk vision

Hvidovre Kommune beskriver inklusion således:

Inklusion betyder at medregne og er et mere vidtrækkende begreb end begrebet rummelighed. Inklusion handler om at høre til, og om at de enkelte børn og unge oplever, at de er en del af et udviklende og forpligtende fællesskab, hvor de bliver set, anerkendt, og værdsat, som de unikke personer, de er.

Inklusion er udtryk for bestræbelser på, at børn og unge støttes i at kunne indgå i faglige og sociale fællesskaber, samtidig med at fællesskabet kvalificeres til at kunne arbejde inkluderende.

Inklusionstænkningen forudsætter et skifte til at se børn og unge i vanskeligheder frem for med vanskeligheder.

De vanskeligheder børn og unge befinder sig i, ses i dette inklusionsbegreb som afhængig af de sammenhænge, som barnet og den unge indgår i.

Vi har pt., i Børnehuset Enghøj, 2 inklusionspædagoger ansat, der har særlig viden og uddannelse omkring socialinklusion i dagtilbud, samt en motorikvejleder/pædagog.

De primære arbejdsopgaver er at udvikle og påvirke pædagogikken omkring børn, der befinder sig i udsatte positioner, så børnene bliver inkluderet i det sociale fællesskab. Det sker i samarbejde med det team hvor barnet eller børnene er til daglig, og inklusionspædagogen kan i kortere eller længere tid blive tilknyttet en gruppe, der har behov.

Vi har i Børnehuset Enghøj afsat mødetid til sparring mellem inklusionspædagogerne, motorikvejlederen og det øvrige personale, dette foregår en gang om ugen på skift i de 2 afdelinger.

Vores 2 team beskriver en eller flere problemstillinger, hvor et eller flere børn befinder sig i en udsat position, eller en potentielt udsat position (fare for udstødelse af det sociale fællesskab), samt en beskrivelse af, hvordan de oplever problemet. Sammen med inklusionspædagogen/motorikvejlederen lægges der en handleplan hvor forskellige pædagogiske tiltag afprøves enten af teamet selv eller i samarbejde med inklusionspædagogen. Forløbet evalueres, er inklusionsprocessen lykkedes eller skal der sættes yderligere tiltag i værk?

For at sikre, at alle personaler i huset arbejder ud fra en inkluderende tankegang, er der et stort ønske om løbende, at sende medarbejdere på uddannelse i social inklusion. Dette vil højne det faglige niveau, omkring arbejdet med inklusion.

8. Overgange i børns liv

Vi arbejder ud fra de overordnede rammer, som er opstillet af Hvidovre Kommune

8.1 Overgang fra hjem til institution.

Når et barn starter i Børnehuset Enghøj, er der 1 til 2 personaler fra teamet, der tager sig særligt af barnet og familien, for at skabe de trykkest rammer for det enkelte barn.

Alle forældre bliver budt ind til en opstartssamtale af en times varighed som afholdes ca. 14 dage før opstarten i institutionen. Hvis det er muligt ser vi helst at forældrene kommer uden barnet. Samtalen bygges op over et fra kommunen udarbejdet spørgeskema. Formålet med samtalen er at få afstemt forventninger samt at få den nødvendige viden om barn og familie, så vi i samarbejde kan få sikret en god opstart i institutionen.

I opstartsfasen vil der være en tæt dialog mellem forældre og personale.

Vi deler børnene op i mindre grupper med 1 personale i hver gruppe. Det betyder, at der er to eller tre jævnaldrende børn hjemme på stuen + en voksen til at modtage det nye barn/familie. Formålet med dette er at skabe ro, overskuelighed og tryghed for barnet, samt opbygge en gensidig tillid forældre og personale imellem, hvor vi kan få kendskab til barnet rytmen, vaner, behov og familieforhold.

De små børn har individuelle sove og spisetider, de fortsætter med den rytme de havde i hjemmet, så godt det kan lade sig gøre i forhold til forældrenes arbejde.

8.2 Overgange internt i institutionen

Børnehuset Enghøj er opdelt i 2 teams, et vuggestueteam og et børnehave team. Overgangen fra de små til de store sker flydende og det er muligt at tage individuelle hensyn til børnene så det ikke alene er alderen der bestemmer hvornår barnet skal rykke. Der kan i høj grad tages hensyn til kammerater, udviklingsniveau, den øvrige sammensætning i børnegruppen samt tilknytning til bestemte personaler osv.

I overgangsperioden vil primærpædagogen sørge for at der i samarbejde med den voksen der skal overtage rollen i børnehaven, bliver lagt en plan for en glidende overgang hvor barnet kommer på besøg i børnehaven og lære børn og voksne at kende stille og roligt.

Forældrene inddrages som en naturlig samarbejdspartner i overgangsperioden og i og omkring overvejelserne for hvornår barnet skal rykke.

8.3 Overgang til SFO/skole

Vi har primært samarbejde med Avedøreskole og Frydenhøjskolen.

Vi forbereder børnene på overgangen til SFO og skole ved at målrette pædagogikken og aktiviteterne, for at højne graden af skoleparathed hos det enkelte barn, og giver børnene mulighed for at intensivere deres indlæringssevne. Fra 1. maj er børnene i en storgruppe hver formiddag. Der tilrettelægges forskellige aktiviteter, som kan øge børnenes muligheder for at have en god SFO-/skolestart.

Vi tager på besøg i SFO'en med de kommende skolebørn, på de skoler vi har børn til.

Børnehaven udfylder et overgangsskema for hvert barn, som bliver gennemgået ved den skolesamtale vi tilbyder, inden barnet skrives op til skole. Skemaet er et oplysnings skema til barnets kommende skole, som videregives med forældrenes samtykke.

Inden børnene går ud af Børnehuset Enghøj afholder storgruppen afslutningsfest. I bestræbelsen på at gøre det højtideligt og mindeværdigt for børnene, modtager de en invitation til en middag i børnehaven, der vil være rød løber og personalet samt børnene tager festtøj tøj på, spiser middag sammen og holder fest en aften i april.

Den sidste dag børnene er i Børnehuset Enghøj, får de en mappe med billeder, tegninger og andre relevante ting fra deres tid i Børnehuset Enghøj. Det er vigtigt for os, at skabe en tryghed for alle parter i de forskellige overgange.

9. Børnemiljøvurderingen.

I Dagtilbudsloven ([LBK nr 668 af 17/06/2011](#)) står der i kap. 2 §7, at børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

For at sikre et kontinuerligt fokus på børnemiljøet, har det fra maj måned 2015, fået sit eget felt i mål- og evalueringsskemaet vi bruger til de enkelte læreplanstemaer. (Se skemaet under natur og naturfænomener.)

For at sikre at børnenes holdninger og oplevelser bliver inddraget, tænkes der også i 'direkte børneperspektiv'. Det er blandt andet her børnenes egne udtalelser bliver inddraget.

10. Evalueringsplan

For at sikre en løbende evaluering, er læreplanen et tilbagevendende punkt på dagsorden til p-lørdage, refleksionsmøder eller personalemøder.

Det er vigtigt for os, at hele personalegruppen føler ejerskab over læreplanen, for at gøre den til udgangspunkt for den daglige pædagogiske praksis.

De enkelte læreplanstemaer sikres evalueret løbende hen over året, ved at der arbejdes med, de fra Kommunen udarbejdede skemaer. Skemaer bruges struktureret, i de nedsatte arbejdsgrupper, til de enkelte temaer.

Ledelsen har sikret at der er afsat tid til mødevirksomhed i de enkelte læreplansgrupper.

Udarbejdet i foråret 2008.

Revideret i februar 2010.

Revideret i december 2012

Revideret i august 2013

Revideret i maj 2015

Revideret i marts 2017